

НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ М.П. ДРАГОМАНОВА

Фролова Наталія Олександрівна

УДК 796.011.3

**ОСОБИСТІСНО ЗОРІЄНТОВАНИЙ ПІДХІД
У ФІЗИЧНОМУ ВИХОВАННІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ**

13. 00. 07 – теорія і методика виховання

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата педагогічних наук

КИЇВ – 2003

Дисертацією є рукопис.

Роботу виконано у Переяслав-Хмельницькому державному педагогічному університеті імені Г.С.Сковороди, Міністерство освіти і науки України

Науковий керівник: доктор педагогічних наук, професор

Дубогай Олександра Дмитрівна,

Національний педагогічний університет імені М.П.Драгоманова,
завідувач кафедри фізичного виховання і здоров'я.

Офіційні опоненти: доктор педагогічних наук, професор

Шпак Олександр Тихонович,

Національний педагогічний університет імені М.П.Драгоманова,
професор кафедри психолого-педагогічної професійної орієнтації
інституту дистанційного навчання

кандидат педагогічних наук, доцент

Цьось Анатолій Васильович,

Луцький педагогічний університет імені Лесі Українки,
доцент кафедри теоретичних основ фізичного виховання.

Провідна установа: Кіровоградський державний педагогічний університет імені В.Винниченка, кафедра педагогіки, Міністерство освіти і науки України, м.Кіровоград

Захист відбудеться “16” жовтня 2003 р. о 16. 30 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради К 26.053.09 в Національному педагогічному університеті імені М.П.Драгоманова, 01601, м.Київ, вул.Пирогова, 9.

З дисертацією можна ознайомитися у бібліотеці Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова, 01601, м.Київ, вул.Пирогова, 9.

Автореферат розісланий “12” “вересня” 2003р.

Вчений секретар

Спеціалізованої вченої ради

С.Г.Кобернік

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність дослідження. Проголошення державної незалежності України, розвиток українського суспільства на засадах демократизації і гуманізму вимагає такого підходу до виховання дітей, який забезпечить створення оптимальних умов для духовного і культурного зростання, повноцінної реалізації психофізичних можливостей та збереження здоров'я. Виконання загальнодержавних програм передбачає перехід до нового типу гуманістично-інноваційної освіти, що сприятиме зростанню самостійності і самодостатності особистості, її творчій активності і національній самоідентифікації.

Актуальною проблемою сучасної педагогічної науки є пошук нових моделей організації навчально-виховного процесу в школі, спрямованих на гуманізацію навчання та активізацію навчально-пізнавальної діяльності учнів, що забезпечить інтенсивне оволодіння комплексом знань, умінь і навичок та сприятиме гармонійному розвитку особистості. Такою моделлю є особистісно зорієнтований педагогічний процес, який базується на гуманістичних напрямках філософії, психології та педагогіки і передбачає сприйняття кожного вихованця, як унікальної особистості, як суб'єкта навчально-виховного процесу (І.Бех, О.Бондаревська, І.Зязюн, С.Подмазін, О.Савченко, Г.Селевко, В.Серіков, О.Шпак, І.Якиманська та ін.). Психологічним підґрунтям гуманістичного напрямку педагогічної науки є теорії зарубіжних і вітчизняних вчених (А.Адлер, Г.Олпорт, К.Роджерс, А.Маслоу, Л.Виготський, Д.Ельконін, В.Давидов, Г.Костюк, С.Рубінштейн та ін.). Початок теоретичного рівня розробки особистісно зорієнтованого напрямку в освіті пов'язаний з такими видатними педагогами, як Г.Сковорода, К.Ушинський, П.Блонський.

Сучасна педагогічна система особистісно зорієнтованого підходу потребує подальшої розробки в різних напрямках виховного впливу. Особливо актуальною є проблема використання педагогічних інновацій у галузі фізичного виховання, де сучасний освітньо-виховний процес зорієнтований на функціональне виконання вчителем педагогічних обов'язків, і особлива увага зосереджена на зовнішньо-процесуальних рольових діях, а не на особистості учня, його індивідуальності. Для такої ситуації характерним є переважання зовнішніх вказівок, а учні виступають об'єктами педагогічних впливів. Водночас, в роботі вчителів фізичної культури спостерігається схематичність, яка базується на механічному запозиченні “передового педагогічного досвіду”, а не на власній педагогічній концепції, зумовленій професійним рівнем методологічної культури.

Інтенсифікація навчально-виховного процесу, погіршення екологічних та економічних умов життя вимагають від організму школяра, особливо в період навчання у початкових класах, специфічної адаптації до статичного компоненту, пов'язаного з розумовим і фізичним

навантаженням. Вивченню проблеми молодшого шкільного віку присвятили свої дослідження Е.Вільчковський, О.Савченко, М.Скрипник, В.Столітенко, С.Цвек та ін.) З метою підвищення ефективності впливу фізичного виховання на розвиток організму школярів у наш час вченими ведуться пошуки нових підходів до складання навчальних програм і планування (М.Зубалій, О.Куц, М.Молнар, Г.Петренко, Л.Сергієнко, А.Цьось, Б.Шиян); розробляються питання оптимізації дозування фізичних навантажень з урахуванням типологічних, психофізіологічних і соціальних особливостей учнів (М.Антропова, Я.Вайнабаум, О.Дубогай, В.Кучма, Л.Матвеев, А.Хрипкова); визначаються більш результативні форми організації діяльності школярів та ведуться пошуки методичних прийомів і засобів, що активізують інтерес учнів до уроків фізичної культури і формують потребу й уміння самостійно займатися фізичними вправами (В.Бальсевич, М.Віленський, Л.Волков, Н.Козленко та ін.).

На сьогодні ще недостатньо дослідженою залишається проблема комплексної реалізації духовних цінностей на фоні фізичної досконалості, а також не враховуються можливості спрямованого на це особистісного підходу в процесі фізичного виховання. Розробкою теоретичних положень особистісно зорієнтованого фізичного виховання займалися окремі вітчизняні і зарубіжні спеціалісти: Л.Головіна, О.Дубогай, Ю.Копилов, Н.Москаленко, І.Столяк, В.Якимович та ін. Однак, цілісна концепція особистісно зорієнтованого фізичного виховання потребує подальших експериментальних досліджень і теоретичних узагальнень. Окреслений стан проблеми зумовили вибір теми дисертаційного дослідження: “Особистісно зорієнтований підхід у фізичному вихованні молодших школярів”.

Зв’язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертаційне дослідження виконано згідно плану науково-дослідницької роботи Міністерства освіти і науки України (2000-2002) за темою “Теорія і практика формування здорового способу життя у навчально-виховних закладах малого міста” (Реєстраційний номер 0100U003738). Тема дисертаційного дослідження затверджена на вченій раді Переяслав-Хмельницького державного педагогічного інституту ім. Г.С.Сковороди (протокол № 9 від 20.04.2000р.) та узгоджена у Раді з координації наукової діяльності в галузі педагогіки і психології Академії педагогічних наук України (протокол № 4 від 11.04.2001р.)

Об’єкт дослідження – процес фізичного виховання учнів початкових класів загальноосвітніх навчальних закладів.

Предмет дослідження – педагогічна система реалізації особистісно зорієнтованого підходу в режимі навчального дня та позакласних формах занять фізичною культурою молодших школярів.

Мета дослідження. Теоретично обґрунтувати і експериментально перевірити ефективність впровадження особистісно зорієнтованого підходу у фізичне виховання молодших школярів.

Гіпотеза дослідження. Особистісно зорієнтований підхід у фізичному вихованні молодших школярів буде ефективним за умови використання методів і засобів фізичної культури відповідно психофізичних можливостей організму учнів та їх мотивації до занять, на основі дотримання принципів інтеграції пізнавальної та рухової діяльності, диференціації фізичних навантажень та індивідуалізації рухової життєдіяльності, що у сукупності сприятиме становленню особистості школяра як свідомого суб'єкта педагогічної взаємодії.

Завдання дослідження:

1) на основі аналізу психолого-педагогічної літератури визначити сутність та специфічні особливості педагогічної системи реалізації особистісно зорієнтованого підходу у фізичному вихованні молодших школярів;

2) визначити рівні психофізичних можливостей організму молодших школярів для забезпечення особистісної орієнтації засобів фізичного виховання;

3) обґрунтувати ефективність впровадження особистісно зорієнтованого підходу в різні форми рухової діяльності та встановити його вплив на формування цілісної особистості молодшого школяра;

4) розробити методичні рекомендації для вчителів і батьків щодо реалізації особистісно зорієнтованого підходу у фізичному вихованні молодших школярів.

Методологічну та теоретичну основу дослідження становлять положення філософської та психологічної науки про закономірності розвитку особистості (А.Адлер, Г.Олпорт, К.Роджерс, А.Маслоу, І.Бех, Л.Виготський, Д.Ельконін, С.Рубінштейн та ін.); гуманістичні ідеї у різних педагогічних системах (П.Блонський, Я.Коменський, В.Сухомлинський, К.Ушинський та ін.); сучасні розробки особистісно зорієнтованої освіти (О.Бондаревська, С.Подмазін, Г.Селевко, В.Серіков, І.Якиманська та ін.); загальні положення теорії та методики фізичного виховання (П.Лесгафт, Е.Вільчковський, Л.Волков, Т.Круцевич, Л.Матвеев, В.Столітенко, В.Столяров, С.Цвек, А.Цьось, Б.Шиян та ін.); новітні розробки особистісно зорієнтованого фізичного виховання (Л.Головіна, О.Дубогай, Ю.Копилов, Н.Москаленко, І.Столяк, В.Якимович та ін.).

У процесі дослідження використовувався комплекс теоретичних та емпіричних **методів:** аналіз і узагальнення філософської, психолого-педагогічної, соціологічної, медичної та спортивної літератури; вивчення та узагальнення передового педагогічного досвіду з проблеми фізичного виховання молодших школярів та проблеми особистісно зорієнтованого

навчання та виховання; аналіз навчальних програм, шкільної документації; спостереження; опитування (бесіди, анкетування), тестування, педагогічний експеримент; порівняльний аналіз результатів експерименту, методи математичної статистики.

Організація дослідження. Дослідження проводилося поетапно:

На першому етапі (1999-2000 рр.) здійснювався теоретико-методичний аналіз філософської, психолого-педагогічної літератури з метою розробки концептуальних підходів, визначення об'єкта, предмета, гіпотези, завдань та методів дослідження. Узагальнено досвід роботи вчителів фізичного виховання та початкової школи з проблеми особистісного підходу у навчально-виховному процесі, проведено констатуючий експеримент.

На другому етапі (2000-2001 рр.) розроблялась експериментальна методика застосування особистісно зорієнтованого підходу у фізичному вихованні молодших школярів; проводився формуючий експеримент.

На третьому етапі (2002-2003 рр.) проаналізовано та узагальнено результати педагогічного експерименту, сформульовані основні положення і висновки, здійснено оформлення дисертаційного дослідження.

Експериментальна база дослідження. Дослідно-експериментальна робота проводилась у загальноосвітніх школах № № 1; 6 і дошкільних закладах м.Переяслава-Хмельницького та ЗОШ I-III ступенів № 1 м. Бородянка Київської області. Всього було охоплено дослідженням 730 дітей 6-10 років, у формуючому експерименті брали участь 116 учнів 1-х класів. __

Наукова новизна і теоретичне значення дослідження. Визначено особливості системи реалізації особистісно зорієнтованого підходу у фізичному вихованні на основі структуризації етапів, методів, принципів і форм організації занять фізичними вправами молодших школярів. Встановлено специфіку орієнтації засобів фізичного виховання відповідно визначених рівнів психофізичного розвитку дітей. Теоретичне значення дослідження полягає у доведенні ефективності впливу різних форм впровадження особистісно зорієнтованого фізичного виховання учнів початкової школи на поліпшення здоров'я, рухової підготовленості, успішності у навчанні, а також на формування цілісної особистості молодшого школяра.

Практичне значення дослідження. Визначено діагностичний інструментарій поточного педагогічного контролю при використанні особистісно зорієнтованого підходу в системі фізичного виховання учнів початкової школи й особливості його впровадження в різні форми занять фізичною культурою в режимі учбового дня та позаучбовий час. Розроблено методичні рекомендації для вчителів початкової школи, фізичної культури та батьків, що сприяють

широкому використанню особистісно зорієнтованого підходу у фізичному вихованні молодших школярів.

Особистий внесок здобувача полягає у розробці педагогічної системи реалізації особистісно зорієнтованого підходу у фізичному вихованні; визначенні рівнів психофізичного розвитку дітей молодшого шкільного віку, а також у модифікації методів, засобів і форм організації занять фізичною культурою з позиції особистісно зорієнтованого підходу.

Вірогідність і надійність результатів дослідження забезпечується методологічним і теоретичним обґрунтуванням вихідних позицій; використанням комплексу взаємодоповнюючих методів у відповідності до предмету, мети і завдань дослідження; експериментальним дослідженням; системним аналізом фактичних матеріалів констатуючого і формуючого експерименту; співставленням результатів дослідження, математичною обробкою кількісних показників.

Апробація та впровадження результатів дослідження. Основні положення дослідження доповідались на нараді-семінарі Національної координаційної Ради Міжнародного проекту “Європейська мережа шкіл сприяння здоров’ю” (Київ, 2000); IV Міжнародному науковому конгресі “Олімпійський спорт і спорт для всіх: проблеми здоров’я, рекреації, спортивної медицини та реабілітації” (Київ, 2000); Всеукраїнській науковій конференції “Сучасні проблеми фізичного виховання і спорту школярів та студентів України” (Суми, 2001); IV Міжнародній науково-практичній конференції “Фізична культура, спорт та здоров’я нації” (Вінниця, 2001); Міжнародній науковій конференції “Туризм, як засіб міжнародної інтеграції” (Жешув, Польща, 2001); Міжнародній науково-практичній конференції “Проблеми розвитку спортивного, оздоровчого туризму і краєзнавства в закладах освіти” (Переяслав-Хмельницький, 2002).

Розроблені автором методичні рекомендації з використання особистісно зорієнтованого підходу у фізичному вихованні молодших школярів впроваджуються у практику загальноосвітніх шкіл м.Переяслава-Хмельницького (довідка № 17 від 25.02.2003р.); м.Бородянки (довідка № 55 від 11.02.2003р.); у навчальний процес студентів Переяслав-Хмельницького ДПУ імені Григорія Сковороди (довідка № 92 від 13.02.2003р.); Черкаського державного університету імені Богдана Хмельницького (довідка № 293/01-11 від 19.02.2003р.).

Публікації. За результатами дослідження опубліковано 9 праць; серед них чотири статті у фахових виданнях, навчально-методичний посібник, чотири доповіді на науково-практичних конференціях.

Структура дисертації. Дисертація складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел із 246 найменувань та 7 додатків. Загальний обсяг дисертації 190 сторінок. Основний зміст викладено на 167 сторінках. Робота містить 12 таблиць та 3 схеми.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обгрунтовано вибір теми дослідження, її актуальність, визначено об'єкт, предмет, мету, завдання та сформульовано гіпотезу дослідження, розкрито методологічну основу, методи дослідження, визначено наукову новизну, теоретичне та практичне значення роботи, обгрунтовано вірогідність одержаних результатів, вказано сферу апробації результатів дослідження, наведені дані про структуру дисертації.

У **першому розділі** – “Теоретико-методичні аспекти особистісно зорієнтованого підходу у фізичному вихованні молодших школярів” – на основі аналізу психолого-педагогічної літератури з проблеми дослідження презентована специфіка актуального для освіти XXI ст. напряму – особистісно зорієнтованого підходу, основним підґрунтям якого є принципи гуманістично-демократичної педагогіки; розкрито особливості педагогічної системи його реалізації у фізичному вихованні молодших школярів на засадах рівневого підходу щодо психофізичних можливостей дітей; визначені початкові позиції дослідження, отримані базові дані для створення методики формуючого експерименту.

Аналізуючи міркування вчених, необхідно зазначити, що особистісно зорієнтована освіта є відображенням історично глибокого гуманістичного напрямку філософії, психології та педагогіки, а найбільш уживані терміни особистісно зорієнтованої парадигми, такі як “особистісно зорієнтований підхід, навчання, виховання”, визначаються основними положеннями сучасних теорій особистості; методологічними принципами гуманістичної педагогіки – природовідповідності і культуровідповідності. Погляди багатьох вчених на гуманізацію освіти ґрунтуються на утвердженні людини як найвищої соціальної цінності, розкритті здібностей учнів і задоволенні їх освітніх потреб; забезпеченні пріоритету загальнолюдських цінностей; гармонії стосунків людини і навколишнього середовища, суспільства і природи.

В освітянській практиці, у загальноосвітньому процесі ще існують певні протиріччя та недоліки. Так, предметно-центрований напрямок сучасного навчально-виховного процесу базується на засвоєнні готової інформації, а особистісні якості учнів тільки допомагають надбанню предметних знань. В особливій мірі це відноситься до процесу фізичного виховання школярів, який спрямований на зміцнення здоров'я й загартування організму, гармонійний розвиток функцій і фізичних можливостей людини, на формування життєво важливих рухових

умінь та навичок. Забезпечення фізичної і духовної досконалості на всіх вікових етапах розвитку дитини можливе через системне розв'язання педагогічних і соціальних проблем, тобто розуміння і реалізацію цих важливих завдань у діалектичній єдності. Критерієм їх усвідомлення служить реальна практика, яка проявляється у різних видах і формах діяльності: педагогічній, сімейній, громадській, фізкультурно-оздоровчій, рекреаційній.

Найбільш раціональними шляхами формування особистості повинні стати ефективні засоби і методи духовного виховання, нові знання про використання фізичних і психологічних можливостей організму у сфері фізичної культури. Пріоритетною метою національної освіти України сьогодення, як зазначається у цільовій комплексній програмі “Фізичне виховання – здоров'я нації”, є створення умов для розвитку кожної дитини у заданому природою генетичному полі, використання принципів природовідповідності, диференціації, індивідуалізації, народності, особистісної зорієнтованості тощо. В наш час спостерігають застосування авторитарних методів педагогічного впливу на основі жорсткої регламентації засобів фізичної культури, без урахування індивідуальних особливостей розвитку дитини, часто ігнорується духовно-моральна і тілесна єдність систем особистісного вдосконалення. Поставлену мету може вирішити лише повернення до гуманізації фізичного виховання, яка передбачає зміну авторитарно-дисциплінарної моделі навчання на особистісно зорієнтовану.

Витоки гуманістичної концепції як духовного, так і фізичного розвитку дітей можна знайти в працях давньогрецьких філософів Протагора, Сократа, Платона, Аристотеля, а також епохи Відродження (Т.Мор, Т.Кампанела, Ф.Рабле, М.Монтель, В.Фельтре та ін.), де вперше була висловлена ідея природовідповідності. Педагогічний досвід, який було накопичено у попередніх періодах, вплинув на розробку нових педагогічних систем освіти, побудованих на гуманістичних ідеях видатних просвітителів різних країн (Я.Коменський, Ж.Руссо, Й.Песталоцці, Ф.Дістервег, М.Монтессорі та ін). Психологічним підґрунтям гуманістичного напрямку педагогічної науки стали праці західних вчених А.Адлера, Г.Олпорта, К.Роджерса і, особливо, А.Маслоу, в яких висвітлена думка про цілісність і унікальність особистості, її самість, самоактуалізацію і самоповагу.

Хоча особистісно зорієнтоване виховання і має глибоке коріння, однак його термінологію і методику було широко впроваджено у вітчизняну педагогіку після демократичних перетворень у суспільстві (Н.Алексєєв, І.Бех, О.Бондаревська, В.Загвязинський, О.Савченко, В.Серіков, Г.Селевко, І.Якіманська та ін.). Так, О.Бондаревська виділяє основні структурні компоненти особистісно зорієнтованої освіти, які сприяють становленню дитини як суб'єкта життя: життєтворчість, соціалізацію, культурну ідентифікація, духовно-моральний розвиток особистості, становлення особистісного образу. Оформлюючи концепцію особистісно

зорієнтованого виховання, І.Бех пропонує декілька інваріантів (як усталених і незмінних наукових вимог) даного процесу: формування у суб'єкта здібності і бажання усвідомлювати себе як особистість; культивування у вихованців цінності іншої людини; утвердження особистісно розвивального самовиміру тощо. І.Якиманська визначає провідні принципи особистісно зорієнтованого навчання: індивідуалізацію, як можливість кожного засвоювати знання у власному темпі; принцип максимального наближення навчального матеріалу до реалій життя; принцип спіралевидної будови навчального матеріалу.

Необхідність розробки проблеми особистісно зорієнтованого підходу у фізичному вихованні детермінується змінами у парадигмі при розбудові національної школи України, сучасними досягненнями психолого-педагогічної і методичної науки та досвідом роботи вчителів новаторів, здобутками використання диференціації та індивідуалізації у навчально-виховному процесі, недостатнім рівнем здоров'я та фізичної підготовки учнів тощо. Проблемі особистісно зорієнтованого фізичного виховання, тобто виховання, яке орієнтується на кожного учня і шукає шлях, яким чином розвинути прагнення школяра до самоудосконалення, гармонійного фізичного розвитку приділили увагу у своїх дослідженнях Л.Головіна, О.Дубогай, Ю.Копилов, О.Матвеев, І.Столяк, В.Якимович та ін.

Аналізуючи і підсумовуючи попередні наукові дослідження, нами визначена система реалізації особистісно зорієнтованого підходу у фізичному вихованні молодших школярів, яка має свою структуру і включає в себе п'ять взаємопов'язаних етапів: пропедевтичний (розробка цілей, завдань, принципів та умов реалізації даного підходу); діагностичний (визначення індексу фізичного розвитку (ІФР) на основі антропометричних даних, експрес оцінювання психофізіологічного стану кожного учня, тестування рухової підготовленості дітей до навчання, діагностування індивідуального рухового віку і ступеню його відповідності календарному віку молодших школярів, визначення рівнів психофізичного розвитку учнів початкових класів); організаційний (вибір і впровадження у фізичне виховання молодших школярів різноманітних методів, засобів рухової діяльності і форм організації занять); стимулюючо-мотиваційний (формування позитивної установки щодо зміни об'єктного на суб'єктний підхід до вихованців, орієнтація учнів на саморозвиток і самореалізацію особистості за допомогою занять фізичною культурою, різноманітні прийоми заохочення); контрольньо-оціночний (контроль за рівнем захворюваності, оцінка рівня психофізичного розвитку та успішності у навчанні, зміни індивідуально-психологічного розвитку молодших школярів) (рис.1).

Для визначення особистісної орієнтації засобів фізичного виховання вивчався сучасний стан психофізичного розвитку дітей 6-10 років, що є підґрунтям для розробки методики,

змісту та оцінки результатів констатуючого експерименту. Його основним завданням було визначення рухового віку, психофізіологічного стану, індексу фізичного розвитку, здоров'я та рухової підготовленості дошкільників та молодших школярів.

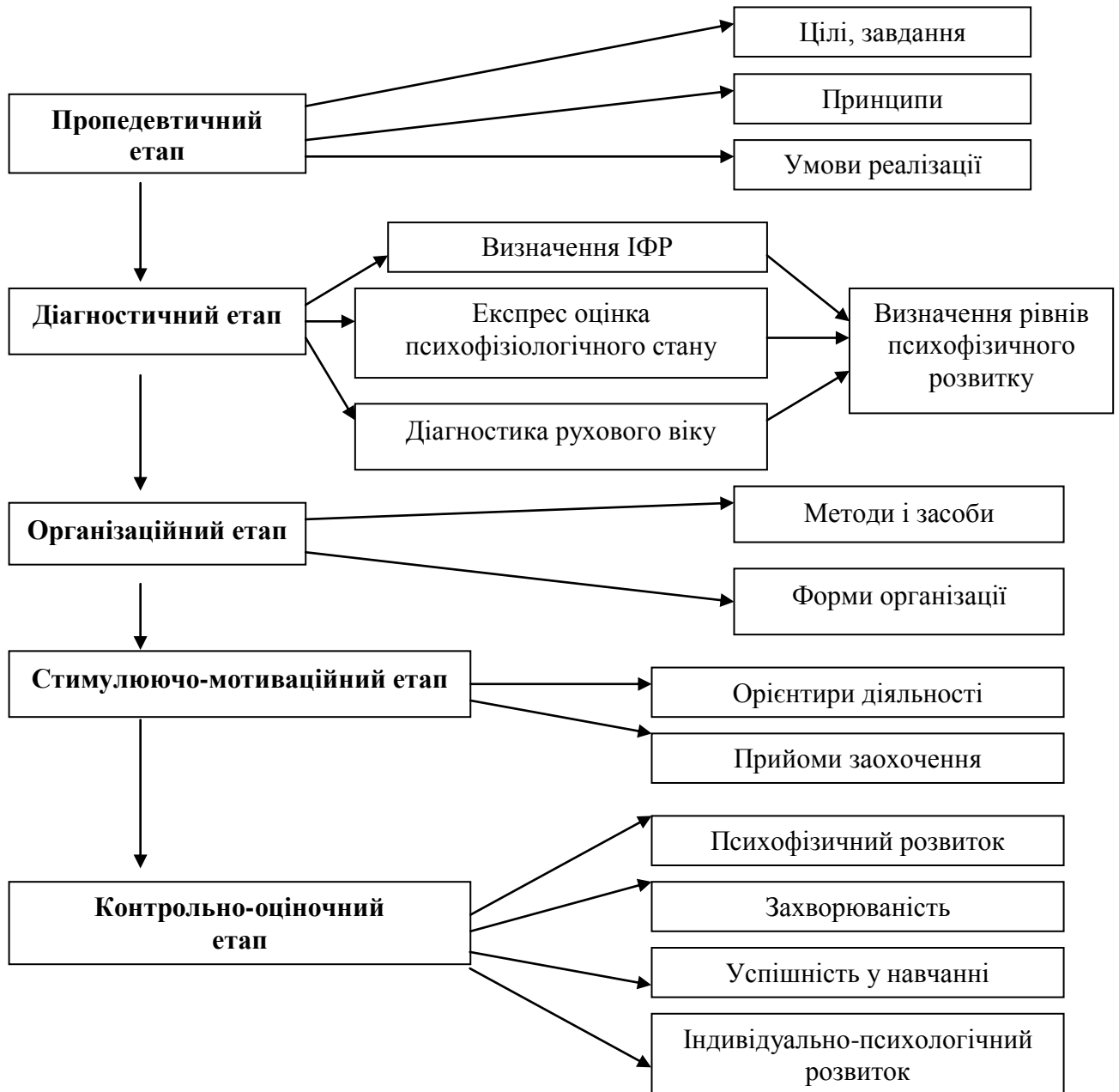

Рис. 1. Система реалізації особистісно зорієнтованого підходу у фізичному вихованні

Для оцінювання психофізичного розвитку і здоров'я дітей використовували наступні критерії: індекс фізичного розвитку з визначенням соматометричних ознак (зріст – (вага + об'єм огруддя)) і соматоскопічних ознак (стан постави у фронтальній і сагітальній площинах); функціонування кардіреспіраторної системи дитини (пульс сидячи і стоячи, затримка дихання під час вдиху та видиху); експрес-оцінювання психофізіологічного стану молодших школярів і дошкільнят за допомогою вправ, які характеризують швидкість рухів і реакції, координації

дрібних м'язів кисті, рівновагу; рухову підготовленість дітей до навчання у школі і руховий вік визначали на основі тестування найбільш необхідних під час навчання фізичних дій; індекс захворюваності учнів розраховували через відношення кількості дітей, що хворіли протягом навчального року до загальної кількості досліджуваних (О.Дубогай, 2002).

При дослідженні функціональних можливостей кардіореспіраторної системи організму молодших школярів встановлено загальне перевищення показників ЧСС (сидячи і стоячи) у порівнянні з належними за віком показниками пульсу (за Хрипковою А.Г., 1990) на 15-20%. Аналогічну тенденцію мають і результати затримки дихання під час вдиху та видиху. Спостерігаючи за рівнем захворюваності дітей, необхідно констатувати його підвищення за останні три роки приблизно до 30%, що вказує на зменшення кількості здорових дітей. Індекс захворюваності має тенденцію збільшення з року в рік від 77,1% у першому класі, до 97,1% - у третьому.

Дослідження психофізіологічного стану учнів 1-х – 3-х класів показало, що загальна оцінка ступеня психофізичної адаптації дитини до умов шкільного середовища має низький бал – від 2,8 у першому класі, до 3,6 – у третьому (за даними виконання тестів на швидкість відтворення рухових дій за 10с). Аналіз середньовікових результатів рухових тестів свідчить про те, що рухова підготовленість молодших школярів знаходиться на низькому рівні. Загальне відставання рухового віку (визначено на основі спеціальних тестів) від паспортного вказує на збільшення різниці між цими показниками у віковому аспекті (відповідно від 1,2 років у першому класі, до 2,4 – у третьому).

Враховуючи, що окремі компоненти, які характеризують фізичний стан учнів, опосередковано відображають зростання і розвиток дитячого організму і не характеризують розбіжності психофізичних можливостей організму учнів одного паспортного віку, нами була розроблена сумарна оцінка рівнів психофізичного розвитку молодших школярів. Основними компонентами обрані наступні показники: ІФР (індекс фізичного розвитку), оцінений у балах; параметри психофізіологічного стану, які характеризуються виконанням тестів на швидкість відтворення рухових дій за 10 с; різниця співвідношення між руховим і паспортним віком. Рівні психофізичного розвитку розраховували за формулою:

$$R = \text{ІФР} + \frac{(a+b+c+d+f)}{5} + K (\text{Пв.} - \text{Рв.}),$$

5

де R – рівень психофізичного розвитку дитини у балах; ІФР – індекс фізичного розвитку, оцінений у балах; a, b, ...f – показники фізіологічного стану (середній бал); (Пв. – Рв.) – співвідношення між руховим і паспортним віком (у балах); K = 2 – коефіцієнт вагомості показника.

Загальна оцінка обраних показників психофізичного розвитку молодшого школяра дозволяє виділити п'ять рівнів: рухливий активний (найвищий) рівень (загальна сума від 16,1 до 20,0 балів), середній активний (від 12,1 до 16,0), середній пасивний (від 8,1 до 12,0), малорухливий активний (від 4,1 до 8,0), малорухливий пасивний (від 4,0 балів і менше). Проведені дослідження свідчать, що загальний психофізичний розвиток молодших школярів має переважно середній пасивний рівень і тенденцію погіршення від 1-го до 3-го. Зафіксований різний рівень психофізичного розвитку учнів відкриває можливості диференціації та особистісної орієнтації методів і засобів фізичного виховання молодших школярів в учбових та позаучбових формах рухової діяльності. Необхідність подолання зазначених недоліків, подальшого пошуку і обґрунтування можливості застосування ефективних форм і методів реалізації особистісно зорієнтованого підходу у фізичному вихованні молодших школярів зумовило розробку програми формуючого експерименту.

У другому розділі – “Шляхи вдосконалення оздоровчо-виховного процесу молодших школярів засобами особистісно зорієнтованого підходу” – були визначені основні шляхи застосування особливостей змісту, методів і засобів особистісно зорієнтованого підходу у фізичне виховання молодших школярів.

В ході формуючого експерименту вирішувалися завдання, спрямовані на оптимізацію різних форм організованих і самостійних занять фізичним вихованням молодших школярів з урахуванням принципів та основних положень педагогічної системи особистісно зорієнтованого підходу: збільшення рухової активності молодших школярів за рахунок інтегрованих форм освітньої діяльності у школі, а також самостійних особистісно зорієнтованих занять фізичними вправами в родині; розширення і поглиблення умінь і навичок учнів початкової школи у проведенні самоконтролю за фізичним станом організму, а також у складанні програм самовдосконалення з урахуванням рівня психофізичного розвитку; виховання у молодших школярів позитивної мотивації, стійкого інтересу і звички до систематичних занять фізичними вправами в домашніх умовах, під керівництвом батьків.

Одним із шляхів експериментальної роботи було обрано диференціацію рухової активності, обумовлену експериментально визначеним рівнем психофізичного розвитку дітей кожного класу, і розробку відповідного об'єму, інтенсивності та сюжетного спрямування системи навчання на загальноосвітніх уроках, яка передбачала інтегрований освітній, оздоровчий і розвивальний ефект, на відміну від традиційних систем освіти. Як показав експеримент, дана система стимулювала активне запам'ятовування навчального матеріалу, сприяла активізації пізнавальних процесів дитини не ізольовано, а в контексті з руховим розвитком. Інтенсивність та об'єм навантаження підбирався відповідно рівню психофізичного

розвитку та рухової підготовленості молодших школярів. Такий методичний підхід сприяв засвоєнню навчального матеріалу на фоні своєчасного запобігання або зняття розумової втоми на основі інтеграції рухової і пізнавальної діяльності.

Розширення рухового режиму молодших школярів у позаучбовий час здійснювали за рахунок організації свят-змагань із залученням батьків, з включенням до програми рухливих ігор, естафет, концертних номерів, змагань із знайомих тестових вправ і ритмічної гімнастики. Адекватність змагального навантаження, зорієнтованого відповідно рівню психофізичного розвитку дітей, сприяла отриманню емоційного задоволення від занять фізичними вправами, оздоровленню організму молодших школярів, поєднанню фізичного, морального і естетичного виховання. Необхідно відмітити, що знання вікових та індивідуальних психофізичних можливостей допомагали вчителям, батькам і самим учням правильно організувати та регламентувати туристську роботу, яка є особливо доречною в умовах малого міста і села. Тривалість та складність маршруту, інтенсивність руху, інтервали та характер відпочинку підбирались для кожної туристської групи окремо з урахуванням психофізичних можливостей дітей.

Результати досліджень ефективності загального впливу показали, що динаміка показників функціонування кардіореспіраторної системи має позитивні зміни як в учнів експериментальної групи, так і контрольної. Між тим, в учнів контрольних класів лише намітилася тенденція поліпшення результатів, що обумовлено природним біологічним розвитком дитячого організму, а у дітей експериментальних класів результати ЧСС, тривалості затримки дихання під час вдиху і видиху покращилися протягом навчального року на 29 – 35 % і характеризуються високим рівнем статистичної вірогідності відносно контрольної групи ($P < 0,05$). Даний факт підтверджується зниженням захворюваності учнів експериментальних класів гострими респіраторними інфекціями протягом року на 12,6 %. Індикатором ступеню втомлюваності дітей під час навчання була оцінка зміни психофізіологічних параметрів кожного учня окремо, а також середній бал, який характеризується сукупністю показників (швидкість відтворення рухових дій під час плескань у долоні, присідань, написання букв "О", а також утримання рівноваги) (рис. 2). Аналізуючи приріст результатів контрольної та експериментальної груп, необхідно відмітити, що у дітей експериментальної групи оцінка поліпшилася на 33,8 %, в той час, як у першокласників контрольної групи загальна оцінка психофізіологічного стану збільшилася на 21,2 %, що очевидно обумовлено фізіологічним зростанням організму.

Достовірно високі зміни відбулися майже за всіма показниками комплексного тестування психофізіологічного стану. Найбільші розбіжності у зростанні результатів між

контрольною та експериментальною визначені в утриманні пози “фламінго”, яка характеризує розвиток вестибулярного апарату і опосередковано вказує на стійкість нервових процесів, врівноваженість і впевненість дитини у собі. Лише зміни результатів тестів плескання у долоні і промовляння чисел за 10 с мали незначні розбіжності з контрольною групою, що підтверджує думку вчених про природну детермінацію даних показників, які слабо піддаються тренуванню.

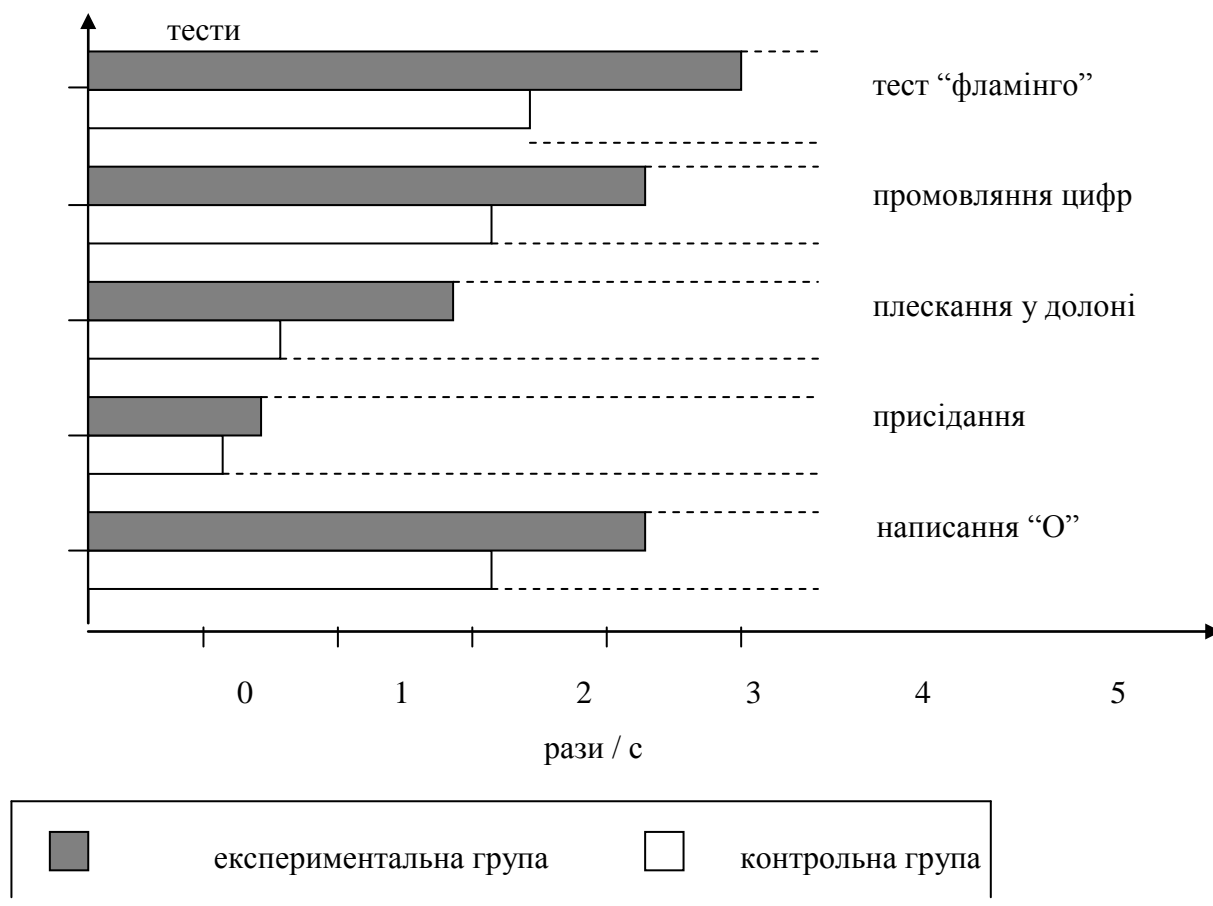

Рис. 2. Порівняльний аналіз динаміки психофізіологічного стану школярів контрольної та експериментальної групи за період формуючого експерименту

Таким чином, рухова діяльність учнів, яка була організована у вигляді взаємодії дидактичного матеріалу і спеціально визначених, відповідно зорієнтованих на рівень психофізичного розвитку дітей фізичних вправ, не тільки своєчасно забезпечували зниження розумової й м'язової статичної втоми, але й стимулювали вищу нервову діяльність, сприяли поліпшенню м'язово-суглобової чутливості й орієнтації тіла та окремих його частин у просторі, що в свою чергу відобразилося на поліпшенні навчальної діяльності (успішності) учнів експериментальних класів: середній бал успішності зріс у другому семестрі з "4,0" до "4,3", а в учнів контрольних класів залишився без змін "4,0".

Порівняльний аналіз динаміки рухової підготовленості учнів 1-х класів експериментальної і контрольної груп дозволив визначити високий рівень статистичної вірогідності покращення результатів у діапазоні від $P < 0,05$ до $0,001$ в різних тестових вправах. Аналіз даних дослідження свідчить, що найбільший приріст результатів відбувся у дітей 7-ми років з тесту розвитку координаційних здібностей, що підтверджує попередні дослідження вчених (Е.Вільчковський, 1990; Л.Волков, 1991). Значного приросту результатів дістали учні контрольних і експериментальних класів у розвитку сили м'язів тулуба і верхніх кінцівок, що характеризувалося тестовими вправами – піднімання в сід з вихідного положення лежачи на спині і згинання-розгинання рук в упорі лежачи від підлоги. Даний факт значною мірою зумовлений, на наш погляд, тим, що ці вправи входять до шкільної програми з фізичного виховання, як обов'язкові завдання комплексного тесту оцінки стану фізичної підготовленості молодших школярів. Однак, учні експериментальних класів, які були зорієнтовані на індивідуальний розвиток конкретної рухової якості, маючи певні відставання від належного результату на початку року, стимулювалися цією інформацією до самостійної додаткової роботи у формі виконання домашніх завдань з фізичної культури. В результаті в кінці навчального року при тестуванні були встановлені більш значні величини приростів розвитку певних фізичних якостей у дітей експериментальної групи у порівнянні з даними школярів контрольної групи.

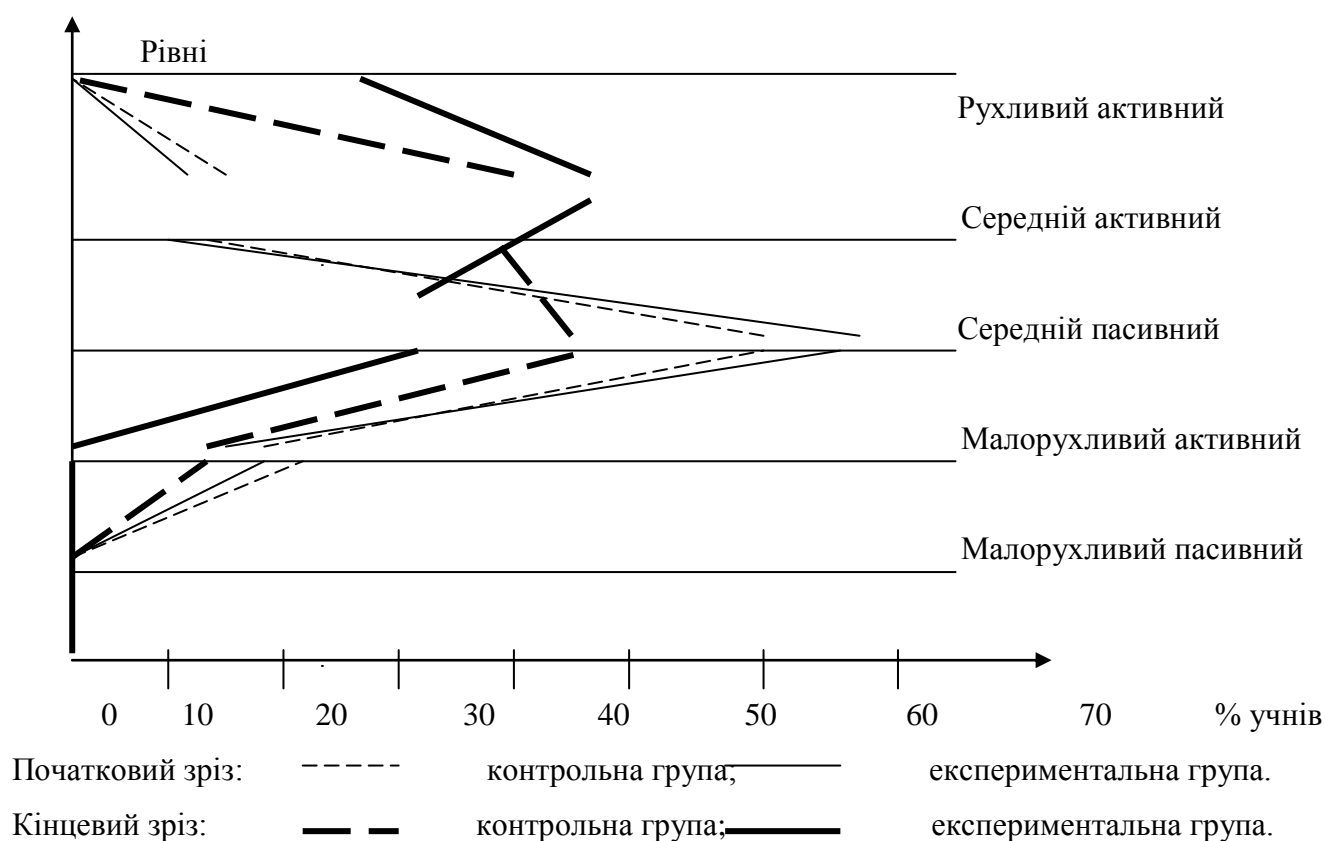

Рис.3. Графік змін рівня психофізичного розвитку учнів контрольної та експериментальної груп у динаміці навчального року.

Отримані зміни розвитку рухової підготовленості підтверджуються і визначеними результатами, що характеризуються рівнями психофізичних можливостей організму дітей (рис. 3). Характерно, що за рік експериментальної роботи в цих класах не залишилося жодного учня, віднесеного за оцінкою рівнів психофізичного розвитку до категорії “малорухливий пасивний” і “малорухливий активний”.

Необхідно відмітити також, що 25% з них за досягнутими результатами були віднесені до рівня “рухливий активний” за рахунок позитивних змін фізичного розвитку, підвищення рухового віку, зниження захворюваності. У контрольних класах також відбулися незначні зрушення (у бік поліпшення) показників рівнів психофізичного розвитку, що на наш погляд, було обумовлено фізіологічним зростанням і розвитком організму молодших школярів.

Під час всього експерименту, поряд з показниками психофізичного розвитку дитини, вивчали вплив особистісно зорієнтованого підходу на зміни індивідуально-психологічного розвитку особистості молодшого школяра (відповідальність, надійність, доброта, правдивість, спостережливість, уважність, працелюбність, самостійність). Такі зміни визначали за допомогою незалежного експертного оцінювання вчителями, батьками, учнями і самостійними

спостереженнями за проявами даних якостей особистості. Аналіз досліджень вказує на неоднорідність змін в учнів контрольної та експериментальної груп індивідуально-психологічного розвитку. У дітей контрольної групи загальна оцінка даного показника зросла на 2,7 % (3,7 – 3,8 бали), а в експериментальній групі – на 10,5 % (3,8 – 4,2 бали). Змінилися на краще стосунки молодших школярів у класному колективі, діти згуртувалися, вболівали і допомагали слабшим, раділи разом здобуткам кращих товаришів у будь-якій справі; під час туристичних подорожей навчилися бути спостережливими та уважними; набули нових життєво необхідних умінь та навичок, стали більш працьовитими та самостійними, що допомагало дітям як у навчальній діяльності, так і у повсякденному житті.

Таким чином, можна констатувати ефективність впливу особистісно зорієнтованого підходу у фізичному вихованні на гармонійний розвиток цілісної особистості дитини. Запропонована система реалізації особистісно зорієнтованого підходу у фізичному вихованні молодших школярів, розроблена в ході науково-дослідної роботи, може бути використана вчителями фізичної культури і початкових класів, вихователями дошкільних закладів і батьками для підвищення ефективності навчально-виховної роботи з фізичного виховання.

ВИСНОВКИ

У дисертації здійснено теоретичне узагальнення та нове вирішення проблеми використання особистісно зорієнтованого підходу у фізичному вихованні молодших школярів.

1. Використання особистісно зорієнтованих технологій є об'єктивною реальністю, яка детермінується суперечністю між потребами нової парадигми освіти та нерозробленістю теоретико-методичних основ такого підходу, об'єктивно існуючим протиріччям між колективною формою навчання та індивідуальним характером засвоєння навчального матеріалу. Особистісно зорієнтоване фізичне виховання здебільшого оптимізує суб'єктивний досвід учнів, надаючи перевагу прояву самобутності та ініціативи кожного індивіда, за умови домінування мотивів самопізнання.

2. Основними принципами особистісно зорієнтованого підходу були обрані: принцип суб'єктності відносин у процесі фізичного виховання, який передбачає поступове перетворення учня з об'єкту в суб'єкт діяльності; принцип диференціації об'єму, інтенсивності та спрямованості навантажень залежно від рівня психофізичних можливостей; принцип індивідуалізації режимів рухової життєдіяльності відповідно особистісному розвитку кожної дитини; принцип інтеграції пізнавальної та рухової діяльності.

3. Обґрунтована педагогічна система реалізації особистісно зорієнтованого підходу у фізичному вихованні молодших школярів, яка включає в себе п'ять взаємопов'язаних етапів:

пропедевтичний, діагностичний, організаційний, стимулюючо-мотиваційний та контрольньо-оціночний. Головними умовами реалізації даної системи є: визначення цілей діяльності згідно наявного рівня психофізичного розвитку кожної дитини; врахування моральних і духовних цінностей, які сприятимуть саморозвитку і самореалізації особистості; культивування цінностей здорового і гармонійно розвинутого тіла у взаємозв'язку з високим рівнем розумової працездатності; надання можливості вільного вибору засобів фізичної культури певної спрямованості для оптимального психофізичного розвитку особистості учня.

4. Визначені рівні психофізичного розвитку дітей (рухливий активний, середній активний, середній пасивний, малорухливий активний, малорухливий пасивний), які базуються на кількісній сумарній оцінці основних компонентів, що характеризують особливості росту і розвитку дитини: індекс фізичного розвитку, параметри психофізіологічного стану, співвідношення між руховим і паспортним віком. Це дозволило розробити нові шляхи оптимізації навчально-виховного процесу молодших школярів з позиції особистісно зорієнтованого підходу.

5. Педагогічним експериментом доведено доцільність побудови програм організованих і самостійних занять фізичними вправами з урахуванням рівня психофізичного розвитку учнів початкових класів, що дозволяє диференціювати корекційну роботу над вдосконаленням їх фізичних якостей. Розроблені нові підходи до застосування різних засобів фізичної культури, які базувалися на зміні вихідного положення й амплітуди рухів, об'єму та інтенсивності навантаження при виконанні індивідуальних та групових завдань; на використанні різної кількості дихальних вправ і пауз відпочинку; тривалості і складності туристських маршрутів, а також частоті пішохідних походів та прогулянок протягом навчального року.

6. Рухова діяльність учнів, яка була організована у вигляді взаємодії дидактичного матеріалу і спеціально визначених фізичних вправ, відповідно зорієнтованих на рівень психофізичного розвитку учнів кожного класу, не тільки своєчасно забезпечувала зниження розумової й м'язової втоми, але сприяла поліпшенню м'язово-суглобової чутливості й орієнтації тіла та окремих його частин у просторі, що в свою чергу відобразилося на поліпшенні постави (у 25,2% учнів), зниженні захворюваності (на 12,6%) та підвищенні рівня навчальної успішності учнів експериментальних класів (на 7,5%). В контрольних класах дані показники залишилися без змін.

7. Про ефективність розробленої системи реалізації особистісно зорієнтованого підходу у фізичному вихованні молодших школярів свідчить позитивна зміна рівня психофізичного розвитку учнів експериментальних класів “рухливого активного” (на 25%), при практичній відсутності дітей, віднесених до рівня “малорухливий пасивний” і “малорухливий активний”.

8. Впровадження результатів дослідження в систему роботи вчителів початкової школи і фізичної культури дозволило своєчасно коригувати психофізичний стан дітей засобами спрямованої дії фізичних вправ відповідно до їх фізіологічних і рухових можливостей, як в організованих формах рухової діяльності, так і в самостійних індивідуальних заняттях.

Проведене дослідження не вичерпує всіх аспектів проблеми використання особистісно зорієнтованого підходу у фізичному вихованні. Подальшого наукового аналізу потребують шляхи поглиблення даного процесу в умовах різних типів навчальних закладів; розроблення ефективних методик його впровадження в роботу з підлітками і старшими школярами; система підготовки майбутніх учителів до реалізації особистісно зорієнтованого підходу у фізичному вихованні школярів.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

1. Фролова Н. Фізичне виховання школяра в умовах малого міста // Світло. – 2000. - № 4 (18). – С. 39-41.
2. Фролова Н. Ефективність оздоровчо-виховної роботи початкової школи в динаміці навчального року // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту: Зб. наук. праць за ред. Єрмакова С.С. – Харків: ХДАДМ (ХХІІІ). – 2002. - № 8. – С. 12-17.
3. Фролова Н. Взаємозв'язок пізнавальної та рухової діяльності у процесі навчання і виховання молодших школярів // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту: Зб. наук. праць за ред. Єрмакова С.С. – Харків: ХДАДМ (ХХІІІ). – 2002. - № 16. – С. 37-42.
4. Фролова Н. Структурні компоненти особистісно зорієнтованого фізичного виховання // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту: Зб. наук. праць за ред. Єрмакова С.С. – Харків: ХДАДМ (ХХІІІ). – 2002. - № 22. – С. 12-17.
5. Дубогай О.Д., Пангелов Б.П., Фролова Н.О., Горбенко М.І. Інтеграція пізнавальної і рухової діяльності в системі навчання і виховання школярів: Методичний посібник. – К.: Оріяни, 2001.- 152 с.
6. Фролова Н. Особливості особистісно-орієнтованого фізичного виховання молодших школярів в умовах малого міста // Матеріали ІУ Міжнародного наукового конгресу “Олімпійський спорт і спорт для всіх: проблеми здоров'я, рекреації, спортивної медицини та реабілітації”.–К.–2000.–С.441.

7. Фролова Н. Методичні особливості впровадження нових форм особистісно-орієнтованого підходу у фізичне виховання молодших школярів // Матеріали Всеукраїнської наукової конференції “Сучасні проблеми фізичного виховання і спорту школярів та студентів України”.–Суми.–2001.– С. 49-52.
8. Фролова Н. Реалізація теоретичного та методичного аспектів особистісно-зорієнтованого підходу у фізичному вихованні молодших школярів // Збірник наукових праць ІV Міжнародної науково-практичної конференції “Фізична культура, спорт та здоров’я нації”. – Вінниця. – 2001. – С. 420-422.
9. Фролова Н. Соціалізація особистості молодшого школяра засобами туристської роботи в умовах малого міста // Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції “Проблеми розвитку спортивно-оздоровчого туризму і краєзнавства в закладах освіти”. – Переяслав-Хмельницький. – 2002. – С. 70-72.

АНОТАЦІЇ

Фролова Н.О. Особистісно зорієнтований підхід у фізичному вихованні молодших школярів. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.07 – теорія і методика виховання. – Національний педагогічний університет імені М.П.Драгоманова, м.Київ, 2003.

Дисертація присвячена проблемі формування цілісної особистості молодшого школяра засобами фізичного виховання. У роботі здійснено психолого-педагогічний аналіз проблеми застосування особистісно зорієнтованого підходу у фізичному вихованні молодших школярів. Визначено сутність та зміст поняття “особистісно зорієнтований підхід у фізичному вихованні”. Обгрунтована та впроваджена педагогічна система реалізації даного підходу у фізичному вихованні молодших школярів. Розроблена методика складання індивідуальних програм занять фізичними вправами молодших школярів відповідно до їх психофізичного розвитку.

У результаті проведеного дослідження розкрито специфіку змісту та методику впровадження особистісно зорієнтованого підходу у фізичне виховання молодших школярів. Експериментально перевірено ефективність впливу даного підходу на захворюваність, успішність у навчанні, психофізичний розвиток і соціалізацію особистості молодших школярів у навчально-виховному процесі початкової школи.

Ключові слова: фізичне виховання, особистісно зорієнтоване виховання, фізичний розвиток, психофізіологічний стан, рухова підготовленість, особистість молодшого школяра, соціалізація особистості.

Фролова Н.А. Личностно ориентированный подход в физическом воспитании младших школьников. – Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата педагогических наук по специальности 13.00.07 – теория и методика воспитания. – Национальный педагогический университет имени М.П. Драгоманова, г.Киев, 2003.

Диссертационное исследование посвящено проблеме формирования целостной личности младшего школьника средствами физического воспитания. На основании теоретического анализа психолого-педагогической литературы по проблеме личностно ориентированного воспитания и обучения уточнено понятие “личностно ориентированный подход в физическом воспитании”, раскрыта его сущность и, содержание. В ходе экспериментальных исследований были изучены особенности психофизиологического состояния, двигательной подготовленности и уровня заболеваемости, а также разработан новый уровневый подход к определению психофизического развития младших школьников. выделено пять основных уровней: подвижный активный, средний активный, средний пассивный, малоподвижный активный и малоподвижный пассивный. Проведенное тестирование свидетельствует о значительном отставании двигательного возраста от паспортного учеников начальной школы и тенденцию увеличения данного разрыва с 1-го класса до 3-го. Среди обследуемых детей преобладающее количество соответствует среднему пассивному уровню психофизического развития.

Разработана и модифицирована структура основных организованных форм физического воспитания соответственно психофизическим возможностям и двигательному возрасту учеников начальной школы. Обоснована модель двигательно-обучающих дидактических игр, которая предусматривает интегрированный образовательный, оздоровительный и развивающий эффект, в отличие от традиционных систем образования. Педагогическим экспериментом доказана целесообразность построения программ организованных и самостоятельных занятий физическими упражнениями с учетом уровня психофизического развития организма ребенка. Разработаны новые подходы использования различных средств и методов физической культуры, которые определялись изменением исходного положения и амплитуды движения; объема и интенсивности выполнения индивидуальных и групповых заданий; применением разнообразных пауз отдыха и дыхательных упражнений; протяженности и сложности туристических маршрутов, а так же их количеством на протяжении учебного года.

Эффективность влияния личностно ориентированного подхода на физическое воспитание младших школьников определялась анализом динамики результатов тестирования психофизического состояния детей, уровня их заболеваемости, успеваемости по основным

школьным предметам, а также изменениями индивидуально-психологической характеристики личности ребенка. Анализ результатов формирующего эксперимента показал, что построение учебно-воспитательного процесса начальной школы на основе личностно ориентированного подхода, с учетом уровня психофизического развития способствовало улучшению не только физического состояния, а и всестороннему развитию личности младших школьников, положительно влияло на всю систему оздоровительно-воспитательной работы классного коллектива.

Ключевые слова: физическое воспитание, личностно ориентированное воспитание, физическое развитие, психофизиологическое состояние, двигательная подготовленность, личность младшего школьника, социализация личности.

Frolova N. O. Person oriented approach in junior schoolchildren physical education.

Dissertation applies a scientific degree of a candidate of pedagogical sciences in specialty 13.00.07 – theory and methodic of education.- National M.Dragomanov Pedagogical University, Kiev, 2003.

Dissertation is dedicated to the problem of junior schoolchildren integrated person's forming by means of physical education. There is a psycho-pedagogical analysis of the problem of using the person oriented approach realisation in the junior schoolchildren physical education. The meaning and content of a notion 'person oriented approach in a physical education' is determined. Pedagogical system of such approach realisation in younger schoolchildren physical education is determined and implemented. The methodics of individual program classes composition which include the physical exercises for junior schoolchildren according to their psychophysical development is worked out.

In the conclusion of this investigation which was carried the specific of a content and implementing methodics of a person oriented approach into the junior schoolchildren physical education is shown. Effectiveness of the influence of such approach to the morbidity, successful studding, psychophysical development and socialisation of the junior schoolchildren personalities in educational process is experimentally checked.

Key words: physical education, person oriented education, physical development, psychophysiological state, moving readiness, personality younger schoolchildren, socialisation of a personality.